

OPIS ISTOTNYCH ZAGADNIENIŃ DLA KOMISJI EGZAMINACYJNEJ
DO ZADANIA Z ZAKRESU PRAWA CYWILNEGO
(EGZAMIN ADWOKACKI – 21 MARCA 2018 r.)

Zdaniem zespołu do przygotowania zadań na egzamin adwokacki, rozwiązanie zadania powinno polegać na przygotowaniu apelacji. Przy rozwiązaniu zadania należy mieć na uwadze następujące kwestie:

1. Sąd Rejonowy wydając wyrok popełnił istotne błędy - obraził przepisy prawa cywilnego materialnego i procesowego. Orzeczenie należy zaskarżyć:
  - w przypadku roszczeń małoletniego powoda - w części oddalającej powództwo ponad kwotę 5 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 19 maja 2017 r., a także w zakresie odsetek ustawowych za opóźnienie od zasądzonej kwoty 5 000 zł za okres od 19 maja 2017 r. do 10 sierpnia 2017 r.;
  - w przypadku roszczeń powódki - w całości, tj. w zakresie oddalającym powództwo o zapłatę kwoty 4 200 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 19 maja 2017 r.
2. W przedmiotowej sprawie podstawę materialnoprawnej odpowiedzialności pozwanej stanowi art. 428 k.c., którego to przepisu Sąd w ogóle nie zastosował i nie dostrzegł jego istnienia jako podstawy odpowiedzialności pozwanej. Nie ulega wątpliwości, że pozwana, która w dacie zdarzenia chorowała już na schizofrenię paranoidalną, jako osoba niepoczytalna nie ponosiła winy w rozumieniu art. 415 k.c. za szkodę, którą wyrządziła powodom. Jednakże odpowiedzialność zobowiązanego wg art. 428 k.c. może powstać także bez jego winy - na zasadzie słuszności. Na tej właśnie podstawie odpowiada pozwana w przedmiotowej sprawie. Ustawodawca wprowadzając zasadę słuszności w reżimie odpowiedzialności deliktowej, umożliwił kompensację uszczerbku w dobrach prawnie chronionych w sytuacji, gdy nie można zastosować innych reguł odpowiedzialności. W takiej sytuacji do sądu należy rozważenie przesłanek odpowiedzialności określonych w art. 428 k.c., tj.:
  - czy szkoda została wyrządzona czynem niedozwolonym przez osobę, której nie można przypisać winy ze względu na stan psychiczny;
  - czy brak jest osoby odpowiedzialnej za nadzór nad sprawcą szkody;
  - czy poszkodowany, zgodnie z zasadami współżycia społecznego, powinien otrzymać od bezpośredniego sprawcy szkody w całości lub części naprawienie szkody obejmujące odszkodowanie (art. 444 § 1 k.c.), jak też stosowne zadośćuczynienie (art. 445 § 1 k.c.).

W opisywanym stanie faktycznym, nie istniały prawne przesłanki do ustanowienia nadzoru dla Marii Pawłowskiej, natomiast istniały pozostałe dwie ww. przesłanki jej odpowiedzialności.

Ustawodawca wymaga porównania stanu majątkowego poszkodowanego i sprawcy czynu, traktując to jako przesłankę odpowiedzialności na zasadzie słuszności, stosownie do art. 428 k.c. W przedmiotowej sprawie, niewątpliwie - w dacie popełnienia czynu i wyrokowania - istniała dysproporcja majątków poszkodowanych powodów i pozwanej. Natomiast sąd w tym zakresie dokonał sprzecznych ustaleń faktycznych z treścią zebranego materiału dowodowego, przyjmując błędnie, że „sytuacja materialna pozwanej nie pozwala na zasądzenie wyższej kwoty” niż 5 000 zł. W rzeczywistości, porównanie majątku pozwanej i osób poszkodowanych prowadzi do bezspornej konstatacji, że istnieje oczywista dysproporcja pomiędzy zasobami majątkowymi stron. Należy zauważyć, że w ramach wspólności majątkowej małżeńskiej, pozwana jest współwłaścicielką nowowynbudowanego domu, mieszkania, które zostanie przeznaczone na wynajem, dwóch samochodów osobowych: Fiata 500 rocznik 2016 oraz Mercedesa GLA rocznik 2015. Ponadto posiada oszczędności w wysokości 100 000 zł, a zarobki osiąmane przez jej męża pozwalają na niepodjęcie przez nią pracy zarobkowej. Nadto nie ma ona żadnych zobowiązań finansowych. Natomiast małoletni powód w ogóle nie posiada majątku. Powódka i jej mąż nie posiadają żadnych oszczędności, jedyny składnik ich majątku stanowi 2-pokojowe mieszkanie spółdzielcze lokatorskie. Powódka nie pracuje zawodowo, gdyż opiekuje się małym dzieckiem, a jej mąż zarabia 3 000 zł netto miesięcznie. Przyjęcie przez sąd, że sytuacja majątkowa pozwanej nie pozwala na uwzględnienie powództwa ponad kwotę 5 000 zł jest oczywiście wadliwe.

Sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału dowodowego dotyczy także przyjęcia, że powódka korzystała z pomocy psychologa i terapii lekowej w ramach świadczeń refundowanych przez NFZ. Tymczasem z materiału dowodowego wynika jednoznacznie, że korzystała z tych świadczeń prywatnie i wydatkowała na ten cel 4 200 zł (zaświadczenie psychologa z dnia 8 sierpnia 2017 r., zeznania świadków, w tym męża pozwanej).

Zauważyć należy, że Sąd wadliwie przyjął, iż podstawę odpowiedzialności pozwanej stanowi art. 5 k.c., podczas gdy przepis ten nie może stanowić podstawy uwzględnienia powództwa. W orzecznictwie, jak i doktrynie utrwalone jest stanowisko, że art. 5 k.c. może być tylko podstawą obrony praw, a nie dochodzenia roszczeń. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 kwietnia 2000 r., II CKN 258/00 zauważył, że „przepis ten służy wyłącznie ochronie osoby zobowiązanej, a nie może być samodzielną podstawą nabycia praw podmiotowych, te bowiem wywodzą się ze stanowiących je norm prawa materialnego”. Podobnie w orzeczeniu

z dnia 1 kwietnia 2011 r., III CSK 181/10 Sąd Najwyższy stwierdził, że „przepis ten nie może stanowić podstawy dla skonstruowania prawa podmiotowego, w oparciu o które dochodzone jest powództwo, może natomiast uzasadniać oddalenie powództwa”.

Dlatego też, jak wynika z powyższych uwag, należy uznać, że sąd naruszył art. 428 k.c. poprzez jego niezastosowanie, a także - w konsekwencji art. 444 § 1 k.c. i art. 445 § 1 k.c. poprzez ich niezastosowanie. Bezsprene bowiem w sprawie wykazano rozmiar krzywdy małoletniego powoda, a żądana kwota zadośćuczynienia nie jest wygórowana. Wykazano także wysokość szkody wyrządzonej zarówno małoletniemu powodowi (uzasadniony koszt rehabilitacji), jak i powódce (celowość terapii psychologicznej i jej koszt). Nadto Sąd naruszył także art. 5 k.c. poprzez jego wadliwe zastosowanie jako podstawy zasądzenia części kwoty dochodzonej pozwem.

Żądanie świadczenia pieniężnego wiąże się z ustaleniem terminu wymagalności roszczenia, a w konsekwencji ustalenia daty początkowej należnych ustawowych odsetek za opóźnienie. Zgodnie z art. 481 § 1 k.c., roszczenie o odsetki za opóźnienie powstaje od chwili opóźnienia i obejmuje okres aż do dnia, gdy dłużnik spełni należne świadczenie. Bezsprene w dniu 11 maja 2017 r. doręczono pozwanej wezwanie do zapłaty dochodzonych przez powodów należności, określając 7-dniowy termin na spełnienie świadczenia. Termin ten upłynął 18 maja 2017 r. W konsekwencji datą początkową należnych powodom ustawowych odsetek za opóźnienie jest 19 maja 2017 r.

3. Wniosek apelacji winien obejmować więc żądanie zmiany zaskarżonego wyroku poprzez:
  - podwyższenie zasądzonej od pozwanej Marii Pawłowskiej na rzecz powoda Sebastiana Kowalskiego kwoty 5 000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 sierpnia 2017 r. do kwoty 58 000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 19 maja 2017 r.;
  - zasądzenie od pozwanej Marii Pawłowskiej na rzecz powódki Sylwii Kowalskiej kwoty 4 200 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 19 maja 2017 r.
4. W apelacji zdający powinien zawrzeć wniosek o zasądzenie od pozwanej na rzecz każdego z powodów kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.